

METODERAPPORT TIL SKUP.

Celleprøvesaken

19. MARS 2014 →

Siri Gulliksen (journalist)
Tom Melby (fotograf)

Journalist: Siri Gulliksen
Tlf: 91648786
E-post: siri.gulliksen@an.no
Finnshaugen 6a, 8012 Bodø.

Redaksjon: Avisa Nordland
Postboks 1425, 8002 Bodø

1. Innledning

19. mars 2014 la Nordlandssykehuset i Bodø ut en kort melding på sine egne hjemmesider, som et ledd i et kvalitetssikrings- og pasientsikkerhetsarbeid som har kommet i gang i kjølvannet av kirurgisaken. Meldingen lød:

Oversett tidlige kreftforandringer i celleprøve fra livmorhalsen.

En vevsprøve tatt fra livmorhalsen til en kvinne i 2013 viste kreftforandringer. Kvinnen hadde tidligere rutinemessig tatt celleprøve fra livmorhalsen i 2007, 2010 og 2012. Disse var besvart som normale. Når man gikk tilbake og så på disse celleprøvene på nytt i 2013, så man at disse var feiltolket og likevel viste celleforandringer. Registrerte avvik blir gjennomgått og brukes systematisk i opplæring for at man skal lære av de feilvurderinger som gjøres og redusere risikoen for at samme feilvurdering skal bli gjort på nytt.

Nordlandssykehuset, 19. mars 2014.

Dette ble starten på «Celleprøvesaken», en historie som skulle vise seg å involvere seks kvinner, to politidistrikter, Fylkesmannen i Nordland, Statens helsetilsyn og et nasjonalt massescreeningsprogram for forebygging av livmorhalskreft.

Saken kunne blitt en historie om en anonym enkeltskjebne, som hadde fått kreft på grunn av feil som var blitt gjort på sitt lokale sykehus. Men kort tid etter meldingen var publisert, ble Avisa Nordland kontaktet av kvinnen det var referert til.

Christine Klippenvåg Nordgård fra Bodø fortalte en historie som skilte seg ganske drastisk fra den som var blitt presentert på sykehusets hjemmesider. Allerede i desember 2013 hadde hun anmeldt Nordlandssykehuset til både politiet og Fylkesmannen i Nordland, etter å ha funnet ut at en rekke celleprøver hadde blitt vurdert som normale, tross at de i flere år hadde vist celleforandringer, forstadier til kreft og til slutt livmorhalskreft. Christine fikk kreft, selv om hun hadde fulgt de nasjonale anbefalingene til prøvetaking. Og først på femte forsøk klarte laboratoriet å tolke prøvene rett.

Det skulle vise seg at hun ikke var alene og at feiltolkningene hadde kostet liv. Gjennom Christines historie fant vi også ut at det skjer slike feiltolkninger landet rundt, og at metoden som Norges kvinner setter sin lit til gjennom Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft, faktisk bare oppdager celleforandringer i halvparten av tilfellene.

2. Jobbens faser

Mars 2014:

Da Christine K. Nordgård tok kontakt med oss, hadde hun innhentet en del dokumentasjon på egen hånd, både fra Norsk pasientskadeerstatning (NPE) og tilsynsmyndighetene. I tillegg ba jeg på et tidlig tidspunkt om innsyn i dokumenter om denne saken og relaterte saker fra Fylkesmannen i Nordland, Pasientombudet og Norsk pasientskadeerstatning (se nærmere beskrevet under avsnittet Kilder).

Christine var veldig usikker på om hvorvidt hun ville fortelle sin historie, både av hensyn til seg selv og sin familie. Jeg brukte lang tid på å få henne til å bli komfortabel med tanken på å «utlevere» seg selv i media gjennom både tekst og bilder. Vi endte opp med å skrive en avtale om hva som kunne og ikke kunne deles om sykehistorie, skader og så videre. Hun var også klar på at hun ønsket å involvere et medium som var landsdekkende, slik at saken skulle få mer gjennomslagskraft - også på nasjonalt plan. Etter den første samtalen med Christine, involverte vi Tv2 ved reporter Roy Arne Salater. Avisa Nordland og Tv2 har jobbet sammen med noen av sakene som har hatt nasjonal betydning.

I utgangspunktet hadde vi planlagt å bruke tid og ressurser på denne saken, gå grundig til verks og ikke forhaste oss med tanke på publisering. Vi hadde casen og var ikke bekymret for at noen andre skulle «snappe henne fra oss».

Hypotese 1: Utgangspunktet i Celleprøvesakens aller første fase var at en kvinne hadde fått kreft som følge av feiltolkninger gjort av patologiavdelingen ved Nordlandssykehuset.

Hypotesen vi arbeidet etter var at dette etter alt å dømme ikke var et enkeltstående tilfelle. Vi ønsket å finne ut hva som hadde skjedd, hvordan dette kunne skje, hvem som var ansvarlig, hvilke konsekvenser dette ville komme til å få og om liv hadde gått tapt. Denne hypotesen ble reformulert og utvidet etter at jeg hadde jobbet mer med saken (se avsnitt juni/juli).

Etter at jeg hadde jobbet med Christine og hatt flere møter, var tidspunktet kommet for å innhente samtidig imøtegåelse fra Nordlandssykehuset. Jeg ringte Barthold Vonen, medisinsk direktør, (som da var på reise) og ba om et intervju angående meldingen de hadde lagt ut på hjemmesidene sine noen dager i forveien. Møtet ble tidfestet til neste dag klokken 12.

Samme kveld kom det en pressemelding fra Nordlandssykehuset der de innkalte til pressekonferanse. PK-en ble tidfestet til neste dag klokken 12. God tid ble plutselig til null tid. Sykehuset ville slippe bomben selv, i alle fall ikke la pressen gjøre det. Et stort pressekorps møtte opp til pressekonferansen. Medisinsk direktør Barthold Vonen la seg flat, påtok seg alt ansvar og beklaget hendelsen dypt. Det ble også kjent at de hadde avdekket at enda en kvinne var offer for samme feil. De første to sakene, publisert 28. mars, er skrevet på bakgrunn av informasjon som ble gitt på pressekonferansen. AN og Tv2 hadde separat intervju med sykehusledelsen etter pressekonferansen der samtidig imøtegåelse til saken om Christine ble innhentet. Dette ble publisert på nett 28. mars og var hovedoppslag i papiravisa den 29. mars.

an.no Min side Meny

Det på hva du vil [Opprinnelsen](#) 18:51

Foto: Privat

Nina må slite med skader resten av livet

Sid Gulliksen

72 1 1 0 0 0

Lesst

Pressekonferansen ble holdt på en fredag. Lørdag ble jeg kontaktet av 38 år gamle Nina Meyer fra Sandnessjøen. Hun hadde sett pressekonferansen på tv og skjønt at det var henne de refererte til som «det andre kjente tilfellet». Det viste seg at hun var offer for samme feil og at også hun hadde fått kreft. Nina anmeldte også sykehuset. Etter litt bearbeiding, sa hun ja til å stå fra med navn og bilde.

REGIONAL:
Ny frik på Skauvoll
Skauvoll er nå camping AS har nylig mottatt raskgjennomgang fra inn i Skauvollfjellstet. Knaus skal bli denne sommeren en drøyt år sammenheng med skapning fra a'ch' ved Kai Rymo.

JAMNAR:
Ungne grøndere
Nord-Salten Grøndere, som består av unge grøndere fra hele Nord-Salten, har nå fått sin egen sommeren økonomisk støtte på 30 000 kroner til etablering og utbedring av grøndere.

FINN:
Lerholthuset
Forsker Lerholthuset er nå ferdig bygget. Den tidligere skole fra før Nord-Salten, har nå blitt omgjort til et hus for alle. På Lerholthuset skal man ha et helseopplever, samt vaksine og Sørkatten (Sørkatt) som julegave til Vernehuset.

SARVAL:
På bedriftsbesøk
Før møtet på Døhøvet drar formannskapet ut på bedriftsbesøk mandag 7. april. De to stasjonene som de besøk er som regel på ledelse og styret, og de har fått utdeling på Vernehuset.

VERP:
Føll husnummer
Det er nå på det har blitt mange føll. Forhåpentligvis utdeling av husnummer på Verp. Alle husnummer vil derfor måtte være med nytt nummer, og det har fått utdeling på Vernehuset.

RIK:
To filmer
Mandag har Ryggklinikken to filmer på kinolinen i regi av Mønstre og Rik. Den ene er om livet i et husnummer på Verp. Den andre er om livet i et husnummer på Verp. Den ene er om livet i et husnummer på Verp. Den andre er om livet i et husnummer på Verp.

BERG:
Ber om stoff
Torsdag 20. april er fristen for å sende inn stoff til konkurranse for et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp.

SKOTT:
Statter Mosknes
Formannskapet på Røst statter Mosknes i kvartett om det i konkurranse for et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp.

LETEN:
Ønsker ikke nytt navn
Alle Nyttad har på seg nye navn. Mosknes i kvartett om det i konkurranse for et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp. Det er om livet i et husnummer på Verp.

ALLEN:
Minikonsept på Meløy
Meløy kommunen og Borken tetteboret i Meløy kommunen har nå fått sin egen sommeren økonomisk støtte på 30 000 kroner til etablering og utbedring av grøndere.

LESEN:
Passer opp krika
Nord-Salten Grøndere, som består av unge grøndere fra hele Nord-Salten, har nå fått sin egen sommeren økonomisk støtte på 30 000 kroner til etablering og utbedring av grøndere.

TRONEN:
Nøt til utbygging
Borere grøndere er nå på det har blitt mange føll. Forhåpentligvis utdeling av husnummer på Verp. Alle husnummer vil derfor måtte være med nytt nummer, og det har fått utdeling på Vernehuset.

FEILTOLKET CELLEPRØVER

Brøt kompetansekravene

Her er avvikene:

Krever konsekvenser. Christine Klippeng Nordgård er en av minst åtte kvinner som har fått kreftprøver sine feiltolket. Hun forventer at svikten på kompetansekrav for sykehuset.

Nordlandssykehuset har operert med screenere uten riktig kompetanse i en årrekke, men avviser at dette har sammenheng med de feiltolkede prøvene.

Sar Fauske 31.04.14 86

BOO: I Kreftregisteret «Kvalitetsmåling til Massenscreening av livmorhalskreft», er det strenge kompetansekrav til personene som skal analysere celleprøver og ettervalgte tegn på livmorhalskreft.

Avvik. Nordlandssykehuset i Bodø har ikke fulgt retningslinjene og kompetansekravene som Kreftregisteret stiller. Det er et av åtte avvik som ble funnet etter en intervjuserie av Diagnostisk klinikk i februar 2013.

- Jeg forventer at dette får følger for sykehuset.
Christine K. Nordgård
Dette har fått videregående som det ble stillt krav om i kvalitetsmålingen i 2005, men fikk oppløring av de delene leger og bioingeniører i forbindelse til åndens praksis, innrammer medisinsk direktør, Barthold Voorn.

Åtte avvik. I dag gir Nordlandssykehuset AN nesten 10-åtte avvikene som ble funnet ved Diagnostisk klinikk avvikene er at personene som har screinet kreftprøver ikke har fått tilstrekkelig kompetanse til å foreta slike

avvikene som ble funnet ved Diagnostisk klinikk avvikene er at personene som har screinet kreftprøver ikke har fått tilstrekkelig kompetanse til å foreta slike

etter intervjuseriene i febr. 2013. Alle foto: Tom Melby

Celleprøvet i Nordlandssykehuset
På en pressemøte i febr. 2013 ble det avdekket at det var funnet åtte avvik i forbindelse med screening av livmorhalskreft. Avvikene var at personene som skulle analysere prøvene ikke hadde fått nødvendig oppløring og kompetansekrav. Dette ble avdekket gjennom en intervjuserie av Diagnostisk klinikk i febr. 2013.

Regelendring rett rundt hjørnet
Kvalitetsmanualen vil bli endret slik at ansatte for 2015 slipper å oppfylle strenge kompetansekrav.

May-Liss Pedersen (innet) fikk torusert livmorhalskreft i 2005. Innet for patolog ved Diagnostisk klinikk i Nordlandssykehuset i Bodø har feiltolket celleprøver til fem kvinner over fem år. I dag arbeider hun og mange andre kvinner kan være en av åttene. I dag forteller enda to kvinner sine historier. Foto: Privat/Tom Melby

May-Liss ble infertil etter sykehustabbe

- En glipp kan unnskyldes, men ikke fem.

Utslett 30.03.2014 kl 22:01 Oppdatert 31.03.2014 kl 10:11

May-Liss Pedersen fra Fauske har nylig fått uttalt at

Søndag ble jeg kontaktet av et tredje offer, May-Liss Pedersen fra Fauske. Også hun stilte opp til intervju i AN. Pedersens feiltolkede prøver gikk så langt tilbake som år 2000. Hun er selv bioingeniør og hevdet hun hadde tatt opp feiltolkningene med sykehuset da de ble avdekket i 2005. Ifølge Pedersen hadde de den gangen lovet at de skulle skjerpe rutine slik at dette ikke skulle skje igjen. Da hun leste om tilfellet Christine K. Nordgård i AN, skjønte hun

at det ikke var gjort. Derfor valgte hun å anmelde hun også. Det begynte å bli klart for oss at her måtte det ligge mer bak enn «et hendelig uhell».

April/mai 2013:
Da den første stormen hadde stilnet, ble det tid til en mer grundig gjennomgang av dokumentbunken jeg hadde fått innsyn i, innhentet i sakens første fase. Her fant jeg at:

- Nordlandssykehuset har i en årrekke benyttet seg av screenere (de som analyserer celleprøvene) uten formell godkjenning.
- Avdelingen som screener celleprøvene har vært preget av dårlig arbeidsmiljø over flere år
- Det er stor mangel på bioingeniører ved Nordlandssykehuset (og andre sykehus)
- Det var avdekket en rekke avvik som hadde blitt oppdaget gjennom en egenrevisning gjort av Nordlandssykehuset, men ikke kommunisert ut, verken til pasientene som var rammet, eller andre.
- Nordlandssykehuset hadde 50 prosent høyere forekomst av livmorhalskreft enn landsgjennomsnittet i perioden 200-2011.

Kunne disse momentene være medvirkende årsaker til de mange og gjentatte feiltolkningene?

Leder for fastgystret i Bioingeniørfaglig institutt, Rita von der Fehr, sier følgende:

«At Nordlandssykehuset avviser at svikten har sammenheng med en bioingeniørmangel, er uforståelig for oss. Det er klart at dette er en medvirkende årsak»

Færre skiller seg

Tall fra SSB viser at færre par tar ut skilsmisse enn før.

Siri Gulhaugen 51 64 87 86

300 færre skilsmisser og 200 færre separasjoner enn året før, skriver SSB på siden hjemmeundersøkelser. For dem som skilte seg i 2013, hadde ekteskapet i gjennomsnitt vart 12,8 år. I 2013 ble det inngitt 23.400 ekteskap, tatt ut 10.900 separasjoner og 9.200 skilsmisser. Det er

og 11.900 barn at foreldrene ble separert. Det ble inngitt 900 forlovelses- og 1.200 ekteskapskontrakter for kvinner som giftet seg for første gang i 2013. Dette er en økning på 0,3 år fra 2012.

44 prikker for brudd på alkoholloven

Utelisbransjen i Bodø ble lagt 44 prikker for brudd på alkoholloven.

Inger Anne Utliher 95 08 16 80

Utelisbransjen i Bodø ble lagt 44 prikker for brudd på alkoholloven. Dette er den forberedende delen av utelislisbransjen i byen i de utelislisperiodene fra 30. august 2014.

I perioden er det gitt 44 ulike prikker for brudd på alkoholloven. Dette er den forberedende delen av utelislisbransjen i byen i de utelislisperiodene fra 30. august 2014.

gitt for en svært alvorlig overtrøffel der en gjest, som ikke oppførte seg adekvat og oppholdt seg i lokaler over tid, fremst berørt.

Fant sulst under fødsel

Da Helena skulle føde, oppdaget legene en stor svulst i livmoren som skulle vært oppdaget for flere år siden. Den kunne koste trebarsmoren livet.

Siri Gulhaugen 51 64 87 86

Det som skulle bli en lykkelig barnefødsel ble en livstruende utfordring for Helena Marie Landstrøm og sambor Tom Ivan Olsen. Både i stedet starten på en vil og sommer med cellgift og stillesbehandling i Tromsø. De oppdaget den da jeg skulle føde, en fin og en halv centimeter stor svulst. Innta måtte tas med katesteron. Forlater Landstrøm. Der var i april år, en knapp måned etter at AN fortalte historien om Christine Klippervold. Noe gikk galt. Det var en feilaktig diagnose som sviktet kreft for Nordlandssykehuset hadde feilaktig cellgift. En fjerde kvinne har anmeldt Nordlandssykehuset.

huddle celleforandringer fikk utviklet seg til kreft. Underseksjonen etter fødselen viste at kreften hadde rukket å spre seg til nærliggende vev og lymfeknuter. Det var helt uventet, jeg hadde vært plaget med blødning gjennom svangerskapet. To ganger ble jeg sendt med ambulansen til sykehuset, men jeg fikk bedøvet om at var ok. Men det var på tross og det følt meg ikke inn at det kunne være noe slett, forteller Landstrøm.

Ses uker etter fødselen dro hun til UNN i Tromsø for videre undersøkelser. Det fant de ut at svulsten var for stor til å opereres bort. Sommeren ble derfor tilbrakt med cellgift og stillesbehandling i Tromsø.

Meldte seg selv. Det var mens hun var til behandling på UNN at Landstrøm fikk stien fra Nordlandssykehuset med beskjed om å overlevere historien var blitt feilsluttet.

«Da hadde jeg meg selv til NPE (Norsk Pasientklageinstans) Nordlandssykehuset hadde feilaktig cellgift»

En fjerde kvinne har anmeldt Nordlandssykehuset. Via Facebook fikk hun kontakt med andre kvinner og ble oppfordret til å innlede en prosess. «Hvorfor valgte du å innmelde? Jeg synes ikke de skal slippe unna med dette. Jeg har ikke store forhåpninger om at dette får konsekvenser for syke-

huset, men håper det kan være med på å sette saken på et screeningssystem som i prinsipp ikke fungerer som det skal.

Frykt og slime. «Hva tenker du om det da har vært gjennom?» «Jeg har vært sint, lei meg og redd. Hadde de gjort en god nok jobb, kunne jeg sluppet unna med en operasjon. I verste fall. Men på grunn av en sviktet diagnose, kunne barna mine mistet mamma sin og barnebarna mine. Det var helt utrolig å tenke på. Men jeg har fått mye muligheter til å bli flere barn, og sende meg i overgangsalderen i en alder av 27 år med alle de plager som følger med det, sier Landstrøm.

En er anmeldt på hun har mistet stilling i Nordlandssykehuset. «Jeg har bedt om å bli faglig oppnevnt av UNN, sier hun.

Bistår alle fire. Bistandsadvokat Toralf Andre Ingvold bistår nå alle de fire kvinnene som har anmeldt Nordlandssykehuset.

«Jeg kan bekrefte at Helena Landstrøm har bedt meg om å bistå henne i saken. Historien anmeldte viser for det første hvilke alvorlige konsekvenser sykdomsfeil får for dem som utsettes for dette. For det andre viser historien at flere personer er utsett for feilslutt. Mitt håp som bistandsadvokat er at alvor og omfang av saken medfører at saken prioriteres hos politiet og undergis en grundig og offentlig etterforskning, sier Ingvold.

Fryktet det verste. Da Helena Marie Landstrøm fikk diagnosen kreft tilbake hjemme på Nagan med lille Emma.

Går mot slutten

Salten-politiet satter på å sende etterforskningsmateriale til Statens helsetilsyn inntil saken er avsluttet.

Siri Gulhaugen 51 64 87 86

Det bekrefter Øyvind Brandt, etterforskningsleder og påtalemyndighet overfor AN tirsdag.

«Vi har forsøkt å innpasse innspill fra bistandsadvokaten, men nå også gjer oss an-geringeren, sier han.

«Det ligger i saken fagdisiplinære vurderinger i saken som naturlig ligger til helse- og etikk og vurderer nær- mere.

Gjennomgang. Etterforskerne skal sammen med en gjennomgang av materialet i samarbeid med de berørte ved å sikre videne til helsehelsetilsyn, som vil bli gjennomgått og konstatert med et faglig råd til politiet, også med bakgrunn i eventuelle risikoer.

Brandt har ikke rukket å sette seg inn i den siste anmeldelsen, men vil gjennomgå den og vurderer om det er innberetning av flere opplysninger enn det som er gitt.

Ikke kjent med anmeldelse. Nordlandssykehuset var ikke kjent med at det forelå en formidlingsmelding da AN tok kontakt og vil derfor ikke kommentere denne saken.

«Men det er et godt kjent for offentligheten at den berørte institusjonen til å se etter og følge opp fra livmoren lever til det vil finnes mange kvinner der det er oversett celleforandringer, forstadium til kreft og til en innsett kreft i en eller flere tidligere prøver, sier faglig Anette Kattne i Fagnheim.

Kreftregisterets Masserendekelingsprogram med livmorhalskreft har fra 2014 kommet med nye anbefalinger for oppfølging av livmorhalskreft som blant annet innebærer mer bruk av virus testing enn tidligere anbefalt.

«Vi håper at både Kreftregisteret og Nordlandssykehusets kvalitetskontroll vil oppnevne utvalgte kvinner vil oppnevne at celleforandringer ikke er kreft, avslutter hun.

Tilfeldig. Helena M. Landstrøm oppdaget svulsten i livmoren ved en tilfeldighet. Nå håper hun det faus sin nye medforer å advokate tid ligg togn på kreft.

Nordlandssykehuset avviser at noe av dette har sammenheng med de feiltolkede prøvene.

Parallelt med alt dette har Salten politidistrikt satt av flere etterforskere for å komme til bunns i om de feiltolkede prøvene er et resultat at menneskelig svikt, en leder som har vært slurvete med kompetansen til de ansatte, en systemsvikt eller rett og slett en screeningmetode som ikke holder mål.

Juni/ juli 2014:

Etter hvert som tiden gikk, opplevde jeg at det skjedde det en holdningsendring blant ledelsen i Nordlandssykehuset. De pekte på svakheter i screeningmetoden og det var nødvendig for meg å undersøke om det kunne være andre årsaker enn svikt på sykehuset som var medvirkende faktorer til at så mange kvinner har fått kreft unødvendig.

Hypotese 2: På dette tidspunktet begynner vi å reformulere den opprinnelige hypotesen. Har vi bare skrapet i overflaten på et større problem? I denne perioden ble det ikke skrevet så mange saker, men jeg brukte mye tid på både telefonisk og elektronisk kommunikasjon med spesialister i patologi, gynekologi og bioingeniører. I tillegg leste jeg meg opp både nasjonal og internasjonal forskning knyttet til livmorhalskreft og publiserte artikler om temaet.

Jeg fant at:

- 80 prosent av norske kvinner i alderen 25-65 år har deltatt i Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft de siste fem år.

- Tross høy deltakelse i det norske screeningprogrammet, får 300 kvinner livmorhalskreft hvert år.
- 150 av disse har én eller flere feiltolkede prøver.
- Én av tre dør av sykdommen.
- Den screeningmetoden som 1,5 millioner kvinner setter sin lit til, har bare en sensitivitet på rundt 50 prosent.
- I teorien skal alle celleforandringer, forstadier til kreft eller kreft kunne avdekkes ved screening. Men – på grunn av svikt, enten hos den som tar prøven (lege, gynekolog) eller på laboratoriet – blir altså bare halvparten avdekket og behandlet.
- Livmorhalskreft skyldes HPV-viruset. Det finnes en test på markedet som, sammen med celleprøve, har en sensitivitet på 90 prosent. Gjennom å teste kvinner for dette viruset, kan man luke ut risikotilfeller og gi disse en tettere oppfølging.
- Flere land bruker denne metoden allerede og kan vise til gode resultater.

August-oktober 2014:

Det er et halvt år siden første oppslag. I begynnelsen av august anmelder en fjerde kvinne sykehuset, Helena Landstrøm fra Saltdal. Også hun står fram i AN med sin historie.

Samme måned sender politiet fra seg etterforskningsmateriale til Statens helsetilsyn for å få et faglig råd. Etterforskningen stopper nå opp i flere måneder i påvente av Helsetilsynets konklusjoner, men på andre områder fortsetter saken å utvikle seg.

GRÆSKAL: Flere fritidsboliger. Hver år skal kommuner starte utbyggingen av fritidsboliger i et utvalg av kommunene i Agder og Vest-Agder. Målet er å øke antallet fritidsboliger som tilbys.

HAMARØY: Starter opp norskurs. Hamarøy kommune starter opp norskurs for minirettestudentene på minirettestudentenes skole i Bodø. Der opplytter fagansvarlig at mange gode tilbakemeldinger er kommet inn.

HAUGESUND: Fløkk nye ros. Over 300 personer deltok på fylkesmesterskapet i sykling og løp på Høgskolen i Bodø. Mange gode utbakemeldinger er kommet inn.

SALTVEI: Hadde alt rett. Olfaktorer i blodet kan brukes til å identifisere personer som har blodet sitt på et sted, sier forskere fra Høgskolen i Bodø.

VERBU: Vil selge helseheim. En helseheim er oppført som et leilighetsprosjekt, sier prosjektleder for prosjektet, Jan-Ove Johansen.

BEIRAN: Bandkurs. Kommunens orkester er på tur i kommunene i Nordland. Bandet består av elever fra mange kommuner i Nordland.

SØRFOLD: Fest for eldre. 18. og 19. september er det store festen på Sørfold. Mange aktiviteter er i planleggingen.

ØSTVIK: Vann som normalt. Vannet i havet er normalt. Det er ingen fare for vannet i havet. Det er ingen fare for vannet i havet.

STEINEN: Vedtak ny utlysning. Det er et vedtak om utlysning av arbeidsplasser. Det er et vedtak om utlysning av arbeidsplasser.

MILVIT: Åpner Gloffjord SFO. Åpningen av Gloffjord SFO er et stort tiltak for barn og ungdom i Gloffjord.

RØDØY: Manlager egen lege. Manlager kommunen har sin egen lege. Det er et stort tiltak for barn og ungdom i Manlager.

TVEITVED: Bolig på billigsalg. Kommunestyret har vedtatt å selge flere boliger på billigsalg. Dette er et stort tiltak for barn og ungdom i Tveitved.

CELLEPROVESAKEN

Sykehuset feiltolket celleprøve: Kine dør av livmorkræft

Forverret. Etter at Kine Eliassen fant ut at kreften – som kommet til å bli liv av henne – kanskje vært oppdaget i 2008, har tilstanden hennes forverret seg drastisk – Før var det hun som lufta har gått ut av henne, beskriver søster Lena Eliassen og mamma Ingborg Eliassen. Ni trenger hun hjelp til alt. Til venstre står Kines eldste søn, Aksan Johan Johansen.

Kine Eliassen kommer til å dø av livmorkræft. Aksel Johan, Morten og Martins vil miste sin mor. Jan-Ove sin kone, Ingborg sin datter og Lena og Anette sin søster. Alt kunne vært unngått.

Jeg kunne overlevd. I stedet tar de livet av meg.

Lovund/Bodø: I 2011 ble Kine Eliassen (56) diagnostisert med utbredt livmorkræft. Hun er en av 67 kvinner som fikk kreftdiagnose i 2011 der prøven var tolket som normal mistet et eller flere år.

Sjøkkbeleid: I mars levet hun i Avisna Nordland at flere kvinner har fått kreft fordi Nordlandssykehuset har feiltolket celleprøvene deres.

Mamma skal dø: Ingen vet hvor lenge hun har igjen. Legene sier ikke så mye om prognoser. Heldigvis. Da hadde jeg litt ro. Så ble jeg pålagt meg å gjøre, ukker eller måneder, sier hun.

Mamma skal dø: Ingen vet hvor lenge hun har igjen. Legene sier ikke så mye om prognoser. Heldigvis. Da hadde jeg litt ro. Så ble jeg pålagt meg å gjøre, ukker eller måneder, sier hun.

Tappet for kreften: Mamma til Kine Eliassen kommer med så mye som at hun ikke vil leve.

Åpner Gloffjord SFO: Det er et stort tiltak for barn og ungdom i Gloffjord.

Manlager egen lege: Manlager kommunen har sin egen lege. Det er et stort tiltak for barn og ungdom i Manlager.

Tveitved bolig på billigsalg: Kommunestyret har vedtatt å selge flere boliger på billigsalg. Dette er et stort tiltak for barn og ungdom i Tveitved.

holdt oss oppe. Nå er det som om alle. Alle foto: Tom Melby

Livmorkræften: Erfvlytne Kine Eliassen dør mye til UNH for 3.10. Livmorkræften er en kreft som kommer tilbake igjen.

Er du sint? – Nei, jeg har ikke kreft til å bli sint på.

Utdøende: Erfvlytne Kine Eliassen dør mye til UNH for 3.10. Livmorkræften er en kreft som kommer tilbake igjen.

holdt oss oppe. Nå er det som om alle. Alle foto: Tom Melby

Utdøende: Erfvlytne Kine Eliassen dør mye til UNH for 3.10. Livmorkræften er en kreft som kommer tilbake igjen.

Er du sint? – Nei, jeg har ikke kreft til å bli sint på.

Utdøende: Erfvlytne Kine Eliassen dør mye til UNH for 3.10. Livmorkræften er en kreft som kommer tilbake igjen.

celleprøvesaken

- **Mars ble det avdekket** at Nordlandssykehuset i Bodø har feiltolket celleprøver fra 16 kvinner.
- **Minst 16 kvinner** tilknyttet Nordlandssykehuset har utviklet kreft, tross at de har tatt jevnlige prøver og fulgt masserensingningsprogrammet.
- **Fire kvinner** har politianmeldt sykehuset etter å ha fått forsøkt kreftbehandling.
- **Salten politiet** har etterforsket saken siden januar og etterforskning er nå avdekket om feiltolkning skyldes menneskelige feil, en systemisk eller en screeningprosedure som ikke fungerer godt nok.

ELLA OM

GRÆSKAL: Ber om innspill. Kommunen innfører en ny ordning for kommunens helseomsorg. Dette er et stort tiltak for barn og ungdom i Græskal.

HAMARØY: Utbetaler midler. Kommunen betaler utbetalinger til alderspensjonister som har vært på utbetaling i 2014.

HAUGESUND: Ikke 10.000 personer. Statistikk viser at det er 10.000 personer som har vært på utbetaling i 2014.

SALTVEI: Sentralbord ringer. 17. november er dag for sentralbordene i kommunene i Nordland.

VERBU: Økte utgifter. Kommunen har økt utgifter til utbetaling i 2014.

BEIRAN: Ikke sommerjobb. Kommunen har ikke sommerjobb i 2014.

Tapte kampen mot kreften

Hun så fram til jul med familien og sønnens konfirmasjon, men torsdag måtte Kine Eliassen gi tapt for kreften.

RODØY/LOVUND: Trebeina Kine Eliassen (56) ble diagnostisert med livmorkræft i september. Hun ble så syk at hun måtte slutte med arbeidet og familien ble tvunget til å flytte til Helgeland i september.

Tapte kampen: Da AN var på besøk til Kine Eliassen i september, hadde hun ennå ikke fått diagnosen. Hun var på jobb som vanlig og hadde en god jobb som lærer i Agder.

Seks år gammel: Kine er en av 67 kvinner som ble diagnostisert med livmorkræft i 2011 der prøven var tolket som normal mistet et eller flere år.

Etterforforsket: Kommunen har etterforsket saken siden januar og etterforskning er nå avdekket om feiltolkning skyldes menneskelige feil, en systemisk eller en screeningprosedure som ikke fungerer godt nok.

En ny titt i postlistene til Fylkesmannen i Nordland viser en rekke brev som er sendt fra en gynekolog i Bodø til Nordlandssykehuset. I brevene retter hun kraftig kritikk mot sykehusets håndtering av saken.

Samtidig: Jeg får kontakt med enda et offer. Kine Eliassen (38) er bosatt på Helgeland og ligger for døden. Jeg får også bekreftet at tallet på ofre for feiltolkninger ved Nordlandssykehuset er oppe i 16 og at én allerede er død. Det blir imidlertid ikke bekreftet at dødsfallet er direkte relatert til feiltolkningene, selv om mye tyder på det.

I den følgende perioden leste jeg mye om livmorkræft og snakket med flere kilder i patologimiljøet i Norge. I tillegg inviterte jeg meg selv på besøk til Universitetssykehuset Nord-Norge (UNN) i Tromsø hvor jeg fikk bli med å se på celleprøve i mikroskop. Reisen innebar også et svært lærerikt møte med overlege i patologi, Sveinung Wergeland Sørbye. Han har vist seg å bli en dyrebart kilde til oppdatert og vitenskapelig forankret informasjon.

Tilfeldigvis var Kine Eliassen innlagt på samme sykehus, og jeg fikk så vidt truffet henne mellom strålebehandlingene.

Noen dager senere dro jeg med endra til Kine og hennes familie på Lovund, Helgeland. Det ble et sterkt møte. Kine hadde fått kreftdiagnosen i 2011, men da var det allerede for sent - sykdommen var uhelbredelig. Den gangen visste hun ikke at årsaken til at hun hadde utviklet kreft var gjentatte feiltolkninger gjort ved Nordlandssykehuset, over flere år. Det skjedde hun ikke før hun leste om Christine K. Nor-

gdgård i Avisa Nordland i mars 2014. Da først gikk det opp for henne at livet hennes etter all sannsynlighet kunne vært reddet dersom prøvene hadde blitt tolket rett. Trebarnsmoren hadde kjempet mot sykdommen i tre år, men mistet livskraften etter denne oppdagelsen. Da vi besøkte familien, forberedte trebarnsmoren seg på å dø fra sønnene, mannen, søstrene og moren. Hun hadde ikke krefter til å anmelde forholdet, men i intervju med meg, gir hun sin fulle støtte til de kvinnene som har tatt opp kampen mot sykehuset.

November/desember 2014:

I november kom beskjednen om at Kine Eliassen var død. Samtidig avslutter Statens helsetilsyn sin vurdering av etterforskingen til Salten politidistrikt. Tilsynet konkluderer langt på vei med at politiet må innhente mer informasjon og anbefaler at det hentes inn en sakkyndig.

Jeg får også nyss i at tallet på anmeldelser er oppe i seks og en av de fornærmede kvinnene er ansatt på politihuset i Bodø. At Salten-politiet kan stå overfor en habilitetskonflikt, kan jeg imidlertid ikke gå ut med før det eventuelt bekreftes av politiet selv. Etter noen dager kommer det en kjennelse fra Statsadvokaten i Nordland der han setter ut den videre etterforskingen av Nordlandssykehuset til Helgeland politidistrikt. Jeg får da bekreftet at en ansatt på politihuset i Bodø er blant kvinnene som har anmeldt sykehuset.

I skrivende stund har ikke Helgeland politidistrikt ennå kommet i gang med den videre etterforskingen.

3. Hva er nytt?

Det er aldri før igangsatt en politietterforskning av et sykehus på grunn av feiltolkninger av celleprøver. (At metoden som brukes for å avsløre celleforandringer har svakheter, er imidlertid debattert over en lengre periode, da i all hovedsak i medisinske forum og tidsskrift.)

Mitt arbeid har bidratt til å løfte saken fra å handle om en enkeltskjebne til å bli et sakskompleks av nasjonal betydning og der konsekvensene potensielt kan få følger for alle norske kvinner.

Etter mitt skjønn, er det også oppsiktsvekkende at Statens helsetilsyn – etter å ha gjennomgått en åtte måneder lang politietterforskning – anbefaler at en sakkyndig gjennomgår bevismaterialet på nytt. Dette ba ofrene politiet om å gjøre i et intervju med AN allerede i begynnelsen av juni, uten å bli hørt.

Det er også spesielt at vi har fått fire kvinner til å stå fram med navn og bilde og intime detaljer om sin egen sykdom.

4. Metoder

Ved første møte med Christine hadde jeg ingen forutsetninger for å vite hvor stor saken kom til å bli og hadde aldri før jobbet med lignende sakskompleks. Kirurgirettsaken mellom Rastislav Kunda og Avisa Nordland, som AN til slutt tapte i Høyesterett, ble behandlet i to rettsinstanser parallelt med mitt arbeid med celleprøvesaken. Det ble derfor ekstra viktig for meg å trå varsomt og ikke trække feil.

Jeg brukte mye tid på å kvalitetssikre alt som skulle publiseres. For eksempel lot jeg alle parter lese gjennom sine sitater og sammenhengen de var plassert i.

Patologi og cervixcytologi (screening av celleprøver fra livmorhalsen) er svært kompliserte medisinske fagfelt. Ved gjennomgang av det skriftlige kildematerialet, søkte jeg ved flere anledninger råd fra fagfolk når det var ting jeg ikke forsto, blant annet representert ved reisen til Tromsø der jeg deltok i screening av celleprøver fra livmorhals.

Dette er ikke et prosjekt for de store digitale eller visuelle krumpringene. Metoden som er brukt er den tradisjonelle journalistiske; snakke med kilder, både «on and off the record», be om innsyn i dokumenter, lese forskningsrapporter og samle tråder. Og, ikke minst, være åpen for at den opprinnelige hypotesen og vinklingen kunne endre seg etter hvert som jeg fikk mer innsyn i og kunnskap om saken. Det var heller ikke noe planlagt graveprosjekt, men en enkeltstående sak som utviklet seg til å bli noe stort.

5: Kilder

Åpne kilder:

Sykehusledelsen ved Nordlandssykehuset ved medisinsk direktør Barthold Vonen, fastlege og leder av Nordland legeförening Stian Holmvik, privatpraktiserende gynekolog Ellen Langen i Bodø, Pasientombudet i Nordland ved Inger-Marie Sommerset, Yin Chen, overlege i patologi ved Ahus og leder i Den norske patologiförening, Norsk Pasientskadeerstatning ved spesialist Peter Jebsen og kommunikationsdirektør Øydis Ulrikke Castberg, Helse Nord ved adm. dir Lars Vorland og styret, Helse- og omsorgsminister Bent Høie, Kreftregisteret ved Stefan Lönnberg, seksjonsleder Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft, Statens helsetilsyn ved fagsjef Toril Sagen, Universitetssykehuset i Nord-Norge ved overlege Sveinung W. Sørbye. Fem av seks av kvinnene som har anmeldt sykehuset. Bistandsadvokat Tarjei Ræder Breivoll, Statsadvokaten i Nordland ved Erik Thronæs, Salten politidistrikt ved politiadvokat Øyvind Rengård og presseansvarlig Tove Kaspersen, Helgeland politidistrikt ved politiadvokat Linda Rømme.

Anonyme kilder:

Skriftlig og muntlig informasjon og interne notater som jeg har fått se under forutsetning av at jeg kun bruker det til bakgrunnsinformasjon og ikke på trykk. Møte med kilder som har tilknytning eller kjennskap til saken, men som ikke vil stå fram.

Skriftlige kilder:

Klager sendt fra pasienter til Fylkesmannen i Nordland og Statens helsetilsyn, sakkyndige uttalelser av spesialist i patologi, Peter Jebsen, i forbindelse med pasientskadesaker, flere brev sendt fra gynekolog Ellen Langen til Nordlandssykehuset, korrespondanse mellom Nordlandssykehuset og Kreftregisteret vedrørende kompetanse og bioingeniørmanget samt søknad om dispensasjon fra kompetansekravene, statistikk fra Norsk pasientskadeerstatning, Kreftregisteret, Nordlandssykehuset og andre sykehus, korrespondanse mellom bistandsadvokat og politi- og tilsynsmyndigheter, sykehusjournaler og journalnotater, doktorgradsavhandlinger og forskningsartikler om celleprøver som metode og HPV-testing, pressemeldinger fra Nordlandssykehuset, Salten politidistrikt, Kreftregisteret, Norsk pasientskadeerstatning,

– Jeg hadde ingen sjans å få den opp i båten

Tore Mållin fikk kvette-sjakk

Lang med monsterevnta. Jeg hadde absolutt ingen sjans til å få den opp i båten min for den var stor som et bein. Jeg klarte å finne noe å bære angler i kjølen på den og dra den land. Så bodde jeg på et hotell. Det var litt over klokken 12.00 på søndag at storveita på 72 kilo og 80 centimeter bleit på kreften mellom Sandnessholmen og Longsund (Gåsøkk). På land fikk hun hjelp til å bære den opp i en bærer. Jeg håper ikke at den neste kvetta jeg får er like stor som den.

ne. For dette var virkelig en bein-tøff jobb. Jeg kjemper det temmelig godt. I sommeren etter skal på sykkeltur, sier Mållin som forteller at fiskeren var like lang som hans selv. Kvetta er nå parret og klar for videre distribusjon til vevare og familie.

Prisutdelingen. AN-journalist Siri Gulliksen (fremst) mottok prisen. Her sammen med rydderledende Vibeke Madsen, konsernsjef Are Stokstad i Amedia, Are Stokstad og kjefordretor Jan Erik Hønsen i AN. Foto: Svein Arntsen

AN mottok pris etter alvorlige avsløringer

Da AN-journalist Siri Gulliksen grov seg ned i rutineved Nordlandssykehuset, avslørte hun en rekke artikler om kretspøvers som var feiltolket.

med dem. For ikke å snakke om risikoen for mykri, som får alt til å se bra ut. I tillegg har redaksjonsledelsen gitt meg tillit å bruke mye tid på disse sakene – hadde gitt meg, sier journalist Siri Gulliksen, etter prisutdelingen.

list Siri Gulliksen har utført. Men det er opptatt vikingklipp på skandaler for hele AN-redaksjonen, sier siteredaktør, Jan Erik Hønsen til AN.

Marin Bravten Raste 52 49 55 43

Oste. Avisa Nordland er tildelt Anemedia pris for beste lokaljournalistikk. Siri Gulliksen ble tildelt under Anemedia årslige jubileumsmiddag ettermiddag. Avisa Nordland fikk prisen for en artikkelserie om celleprøveavsløringer ved Nordlandssykehuset.

– Jeg har også hatt en meget god dialog med Nordlandssykehuset. De har vært åpenlige og flinke til å svare på spørsmål, både sent og tidlig, og det betyr jeg stor pris på.

– En krevende tid med kutt og dialogen om en presensområde vilker er det viktigste enn noen sinne å ligges ut i et samarbeid oppdag. Vi skal innføre en del småskjer og utvikle krettskiveveier forholds. Og så digitalt hver dag er det vår plikt å beskytte eksistensielle og grupper fra offentlig myndigheter og inspisjoner. Derfor har vi prøvet å tenne saken høyt over lang tid, fortsetter siteredaktør Hønsen.

Journalisten takker kvinnene.

– Det er svært stort for prisen. Først og fremst er dette en anerkjennelse som snakker om betydningen av journalistisk arbeid som journalister.

Utvikling. Celleprøvesaken er fremdeles under utvikling. Saken politistiltalt avslutter i disse dager.

ha lest Avisa Nordland. Hun døde av livmorhalskreft i november, men sykdommen kunne vært behandlet dersom prøvene hadde blitt tolket rett på et tidligere tidspunkt. Vi vet at én til er død, men det kan være mange fler.

- Flere av kvinnene har, til dels som følge av medieopplagene i AN, klaget inn feilbehandlingene til Norsk pasientskadeerstatning (NPE) og fått tilkjent erstatning for skadene de må leve med.
- Helse- og omsorgsminister Bent Høie gikk ut og oppfordret alle landets sykehus om å se på egne rutiner i kjølvannet av ANs celleprøveavsløringer.
- I løpet av våren vil et prøveprosjekt bli iverksatt i noen fylker, for å teste ut en ny og bedre screeningmetode. Store deler av fagmiljøet håper dette skal innføres i resten av landet så snart som mulig.
- Flere sykehus har meldt seg på i et kvalitetssikringsprosjekt av celleprøver.
- En gynekolog tilknyttet Nordlandssykehuset planlegger å ta en doktorgrad med utgangspunkt i kvalitetssikringsprosjektet av celleprøver.
- I slutten av januar 2015 skal UNN-overlege Sveinung Wergeland Sørbye, som jeg besøkte i Tromsø i research-fasen, holde seminar om celleforandringer og kreft for patologer og gynekologer ved Nordlandssykehuset i Bodø.
- Celleprøvesaken i Avisa Nordland var viet en stor del av programmet da Nordland legeförening arrangerte konferansen «Helsejournalistikk, på helsa løs?» i Bodø høsten 2014. <http://www.an.no/nyheter/article7634289.ece>
- Celleprøvesaken står også på programmet til årsmøtet i Norsk forening for klinisk cytologi i februar 2015. <http://www.nito.no/Bioingenioren/Aktuelt-fra-Bioin-geioren1/Fulgte-ikke-kompetansekravene-for-Masse-undersokelsen/>
- En rekke medisinerer har engasjert seg i debatten: <http://www.nito.no/Bioingenioren/Aktuelt-fra-Bioin-geioren1/Riktig-kompetanse-et-arbeidsgiveransvar> <http://www.an.no/nyheter/article7284875.ece> <http://www.an.no/nyheter/article7665841.ece>
- Nina Meyer, en av kvinnene som sto fram i min reportasjeserie, ble nominert til «Årets helgelending» for å ha gitt celleprøvesaken ved Nordlandssykehuset et ansikt. http://www.helg.no/Den_tffe_kampen-5-24-3409.html
- Saken har skapt mye debatt i de medisinske miljøene. Det er faglig uenighet om hvorvidt dagens screeningmetode er god nok eller ikke

6. utfordringer

I denne saken brukte jeg mye til på å gjøre kvinnene som sto fram komfortable med å dele intime detaljer om sine sykehistorier og skadene de må leve med resten av livet. Underlivsplager svært følsomme sykdommer å snakke om.

- Kvinnene hadde mange krav til både tekst, bilder og vinklinger.
- Patologi og cervixcytologi er kompliserte fagmedisinske områder som har stilt store krav til etterrettelighet fra min side.
- Det har vært like krevende å oversette og formidle detaljer og fakta på en forståelig måte til leserne.
- Jeg har sittet på en stor mengde «off the record»-informasjon. En stor utfordring har vært å få verifisert denne informasjonen i intervju med åpne kilder – uten å avsløre de anonyme kildene.
- Mange store medier arbeidet parallelt med sakskomplekset. Det har vært arbeidskrevende å være nyhetsledende som lokalavis.
- Det var viktig for meg å holde løpende kontakt med kvinnene, selv om jeg ikke har kunnet skrive om alt de ønsket oppmerksomhet rundt. De har gitt meg mengder med informasjon og det har vært krevende å forklare at denne informasjonen – som er svært viktig for dem personlig - ikke alltid er relevant nok i reportasjesammenheng og i forhold til publisering.

7. Konsekvenser

- Medieoppmerksomheten i AN har rettet søkelyset mot en alvorlig svakhet i Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft, som 1, 5 millioner norske kvinner har satt sin lit til gjennom to tiår.
- Kine Eliassen fant ut at hun var blant ofrene etter å

- Jeg har, på vegne av Avisa Nordland, fått to priser for celleprøvesaken.
- I september mottok jeg Amedia sin pris for Beste lokaljournalistikk 2014. I juryens begrunnelse heter det: «Avisa Nordland har med sin artikkelserie løst presens ansvar som vaktbikkje og den svake parts talerør mot de store institusjonene på en forbilledlig måte. Artikkelen favner noen av de vanskeligste sidene ved lokaljournalistikken. Gjennom sitt arbeid har Avisa Nordland påpekt feil og mangler og dermed bidratt til framtidige forbedringer – som forhåpentligvis vil bety at kvinnene som sogner til sykehuset i Bodø igjen kan sette sin lit til at de er i trygge hender når de henvender seg til helsevesenet i en sårbar livssituasjon. Journalisten, Siri Gulliksen, i sitt arbeid har oppnådd tillit og fortrolighet med sine intervjuobjekter, slik at flere har stått fram med sine personlige historier.» <http://www.an.no/nyheter/article7572394.ece>
- I oktober fikk jeg HSJ-prisen, som er Helgeland og Salten journalistlags førstepris for fremragende journalistikk.
- «Årets HSJ-pris går til en journalist som har drevet et omfattende og grundig arbeid i en sak som i høyeste grad berører spørsmål om liv og død. Journalisten har gått inn i en tematikk som både er privat og tabu-elt, og løfter fram ei kildegruppe som tradisjonelt ikke dominerer i nyhetsmediene og normalt ikke «genererer klikk». Arbeidet journalisten har gjort er et godt, klassisk eksempel på hvordan lokaljournalistikken kan fylle vaktbikkjeoppdraget i samfunnet, og påpeke feil og mangler ved en sentral hjørnesteinsinstitusjon. Journalisten har fulgt saken tett, og fortsatt med en grundig og omfattende research også etter at den største mediestormen ga seg. Slik har hun tatt saken videre, og belyst spørsmål om screeningmetoder, effekt og konsekvenser i et større perspektiv enn de konkrete sakene som først kom på dagsorden. Slik viser denne saken viktigheten av å holde fast ved saker over lengre tid, og ikke gi seg når det tilsynelatende første nyhetskjøret er over.» <http://www.an.no/nyheter/article7647361.ece>
- Barthold Vonen, medisinsk direktør ved Nordlandssykehuset og min første kontakt på sykehuset i denne saken, mottok i oktober Kommunikasjonsforeningens Åpenhetspris 2014 for sin håndtering av media i celleprøvesaken: <http://www.an.no/nyheter/article7642632.ece>

8. Oppsummering

Christine Klippenvåg Nordgård, Nina Meyer, May-Liss Pedersen, Helena Landstrøm og to andre kvinner har politianmeldt Nordlandssykehuset i Bodø for å ha feiltolket celleprøvene deres ved så mange anledninger og over så mange år at de til slutt har utviklet livmorhalskreft. Flere av kvinnene har fått tilkjent erstatning fra Norsk pasientskadeerstatning på grunn av forsinket kreftdiagnose. Feiltolkningene har kostet liv.

Salten politidistrikt innledet etterforskning i januar 2014. I september sendte de etterforskningmaterialet til Statens helsetilsyn for å få et faglig råd om hvorvidt flere undersøkelser var nødvendig før man konkluderte. Helsetilsynet anbefalte at det skulle oppnevnes en sakkyndig. Helsetil-

MEMLEMSBLAD FOR NORDLAND OG FINNMARK LEGEFORENING

Beklaget førsteside i AN

«Til alle på #helsejourn. Legger meg flat når det gjelder førstesiden det refereres til. Tilbake til folkemøtet og kan svare på spørsmål».

Av Tove Myrbakk

Det står respekt av journalist Siri Gulliksens opptreden på konferansen om helsejournalistikk.

Dette sto å lese på twitter under konferansen om helsejournalistikk. Siri Gulliksen er journalisten bak celleprøvesaken på Nordlandssykehuset som har fått stor oppmerksomhet i høst. Lokalavisen gjorde i stor grad en grundig og god journalistisk jobb om en vanskelig sak for både pasienter og sykehus.

Dag to sto Siri Gulliksen fremme sammen med leder av Nordland Legeforening Stian Holmvik og beklaget sterkt en førsteside som var på trykk om celleprøvesaken. Avisen gikk der langt i å si at sykehuset avsa dødsdommen til en trebarnsmor.

– Denne siden skulle aldri vært trykt, og en slik feil skal jeg aldri gjøre igjen.

Stian Holmvik erklærte 1-0 til journalistene etter Gulliksens flotte opptreden.

Flere åpenhetspriser til Nlsh
I celleprøvesaken på Nordlandssykehuset kom det lite frem at sjansene for å få korrekt svar på prøvene i mange tilfeller er bare 50 prosent.

– Underkommunerer leger risikoen med moderne medisin, spurte Barthold Vonen, medisinsk fagdirektør på Nordlandssykehuset. Han har nylig mottatt flere åpenhetspriser.

– Fastleger burde fortelle pasientene sine at det bare er 50 prosent sjans for å få korrekt svar på celleprøver. Det er vår feil om vi ikke tar inn over oss at pasientene får et urealistisk forhold til hva moderne medisin kan få til om vi ikke gir dem fakta.

synet er imidlertid klare på at den videre etterforskningen må skje på systemnivå, ikke individnivå.

Samtidig blir det kjent at en av de fornærmede kvinnene jobber på politihuset i Bodø og politimesteren erklærer politidistriktet for inhabile. Saken overføres til Helgeland politidistrikt for videre etterforskning.

8. Personlige betraktninger

Arbeidet med celleprøvesaken har representert en bratt journalistisk og menneskelig læringskurve. Jeg har hatt lav terskel for å beklage og korrigerer når feil har forekommet. Særlig har henvisningsteksten på en førsteside i AN 25. september vært en stor ripe i lakken. Jeg beklaget, på vegne av AN, den aktuelle formuleringen overfor sykehusets ansatte og leserne i forbindelse med en helsekonferanse i Bodø kort tid etterpå.

Sett fra mer erfarne gravejournalister sitt ståsted, har jeg

muligens vært i overkant snill med hensyn til sitatsjekker og godkjenning av tekster. Men gjennom å være forekommende, har jeg etablert et gjensidig tillitsforhold til alle sakens parter; de fornærmede, Nordlandssykehuset og politiet.

9. Fortsettelsen

Celleprøvesaken har gått inn i sitt andre år, men er på langt nær ferdig. Til nå har AN publisert rundt 40 saker, men vi er langt fra ferdig og vil følge utviklingen videre på alle nivåer. Jeg jobber videre med flere konkrete problemstillinger knyttet til:

1. Nordlandssykehuset; kompetanse, arbeidsmiljø etc.
2. Screeningmetoden som brukes i Masseundersøkelsen mot livmorhalskreft.
3. Den pågående interessekonflikten mellom medisinske fagmiljøer og helsemyndighetene (Kreftregisteret), som noen mener trenerer innfasing av nye screeningmetoder.
4. Myndighetenes prioritering av utvidelse av vaksineprogrammet, opp i mot andre prioriteringer.
5. Underkommuniserer leger risikoen ved moderne medisin, som for eksempel de norske screeningprogrammene? Folks forventinger til helsevesenet, kontra hva som er realistisk.

10. Avslutning:

Andre medier falt fra etter at den første stormen hadde lagt seg, men har dukket opp igjen når saken har tatt store vendinger. AN har, som eneste medium, fulgt saken tett fra dag én og gjennom hele 2014.

Arbeidet med celleprøvesaken er et eksempel på at de tradisjonelle journalistiske metodene fortsatt fungerer etter sin hensikt.

Med de ressursene vi har hatt tilgjengelig (én journalist og én fotograf) synes jeg at vi har klart å utvikle det som tilsynelatende var en enkeltstående sak, til å bli en reportasjeserie om en svikt som har fått fatale konsekvenser.

ANs avsløringer angår ikke bare kvinner som sokner til Nordlandssykehuset, men alle kvinner i alle deler av landet.

11. Publiseringsoversikt

Alle saker knyttet til Celleprøvesaken i perioden mars-desember 2014.

Vi bestemte oss tidlig for å ikke «spare» noe til papir og publiserte alle sakene på nett fortløpende.

Dato	Tittel	Ingress	Journalist	Weblenke
28.03.14	Politiet etterforsker sykehuset (nett og papir)	Nordlandssykehuset innrømmer å ha feiltolket celleprøver i flere år.	Siri Gulliksen og Aleksander Ramberg	http://www.an.no/nyheter/article7258171.ece
28.03.14	Ettergransket 800 celleprøver (nett og papir)	-Jeg står ansvarlig, sier direktøren.	Siri Gulliksen og Kirsti Kringstad	http://www.an.no/nyheter/article7259036.ece
28.03.14	Fylkesmannen gransker sykehuset (nett og papir)	På forespørsel fra politiet, anbefalte Fylkesmannen i Nordland å åpne etterforskning.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7260488.ece
28.03.14	680 har fått erstatning etter diagnosesvikt (nett)	I perioden 2009-2013 har Norsk pasientskadeerstatning (NPE) betalt ut 375 mill. kroner	Mads René Trellevik	http://www.an.no/nyheter/article7259678.ece
29.03.14	Sykehuset oppdaget ikke kreften til Christine før på femte forsøk (nett og førstesideoppslag på papir)	-De har skyld i at jeg må leve med alvorlige skader	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7260194.ece
29.03.14	-Vi beklager dypt (nett og papir)	- En katastrofe for alle berørte, sammenfatter Barthold Vonen, medisinsk direktør.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7259036.ece
30.03.14	Nina må slite med skader resten av livet (nett og førstesideoppslag papir)	«Det er tøft å ta inn over seg at dette kunne vært unngått»	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7263776.ece
31.03.12	May-Liss ble infertil etter sykehustabbe (nett og papir)	-En glipp kan unnskyldes, men ikke fem.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7263903.ece
31.03.14	-Vesentlig mer alvorlig enn kirurgisaken	Legeforeningen mener tilliten til Nordlandssykehuset er svekket	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7265905.ece

Dato	Tittel	Ingress	Journalist	Weblenke
01.04.14	Ikke fornøyd med svarene fra sykehuset	Pasientombudet krever full redegjørelse	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7602949.ece
01.04.14	13 NPE-saker fra Nordlands-sykehuset (nett og papir)	I perioden 2009–2013 har Norsk Pasientskadeerstatning (NPE) gitt medhold i 680 saker der det har vært svikt i kreft-diagnostiseringen. 13 kommer fra Nordlandssykehuset	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7602949.ece
01.04.14	Tilbyr ny test til alle	Nordlandssykehuset går ut og tilbyr ettertesting av alle celleprøver tatt mellom 2011 til oktober 2013.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7268667.ece
04.04.14	Personell uten godkjenning analyserte kreftprøver (nett og førstesideoppslag papir)	Sykehuset brøt kompetansekravene i en årrekke	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7273389.ece
04.04.14	-Dette skjer nok ved andre sykehus også	Sakkyndig tror det foregår systematisk underdiagnostisering av livmorhalskreft ved flere sykehus enn Nordlandssykehuset	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7275913.ece
05.04.14	Ber andre sykehus sjekke rutinene	Helse- og omsorgsminister Bent Høie forventer at andre sykehus lærer av Nordlandssykehuset sine feil.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7275913.ece
08.04.14	Varsler bioingeniørkrise	40 ansatte vil være pensjonister om ti år	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7285250.ece
11.04.14	Kreftofrene møtes for første gang: - En unnskyldning hjelper ingenting	De tre kvinnene som har anmeldt sykehuset møttes i Bodø. Nå krever de rettferdighet	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7291426.ece
16.04.14	Han skal bistå kvinnene som er utsatt for celleprøverot	De fornærmede Nordlandssykehuset har fått oppnevnt Tarjei Ræder Breivoll til bistandsadvokat.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7299703.ece
01.05.14	Frykter celleprøvene aldri ble analysert (nett og førstesideoppslag papir)	Nå krever kvinnene en bredere etterforskning	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7332018.ece
09.05.14	Ansatt som analyserer prøver strøk til eksamen (nett og papir)	Kvinnene reagerer med vantro	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7346267.ece
09.05.14	67 kvinner fikk feil prøvesvar og ble kreftsyke (nett)	Kreftregisteret har publisert tall som viser at celleprøver er lite pålitelige	Kirsti Kringstad	http://www.an.no/nyheter/article7346385.ece
03.06.14	Ber om at celleprøvene testes på nytt (nett og papir)	Vil at uavhengig ekspert skal reteste celleprøvene	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7395397.ece
12.06.14	Politiet ble tilbudt Kripobistand, men har ikke takket ja (nett og papir)	Nina Meyer frykter henleggelse av celleprøvesaken	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7579664.ece
22.08.14	Fant svulsten under fødsel (nett og papir)	Da Helena skulle føde, fant legene en stor svulst som burde vært oppdaget for flere år siden.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7542055.ece
25.09.14	Feiltolkningen koster 20 liv i året (nett og papir)	Hvert år får 300 kvinner livmorhalskreft. Én av tre dør av sykdommen. I teorien kunne alle vært unngått	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7603577.ece

Dato	Tittel	Ingress	Journalist	Weblenke
13.09.14	Gynekolog skjelte ut sykehuset etter celleprøverot (nett og papir)	På ett år skal 15 celleprøver tatt fra én gynekologs pasienter ha blitt feiltolket	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7582139.ece
24.09.14	Snart kommer Aksel, Morten og Martinus til å miste mamma (nett og førstesideoppslag papir)	Kine Eliassen kommer til å dø av livmorhalskreft fordi prøvene ble tolket feil	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7602949.ece
26.09.14	Vaksine kan redde liv, men gutter får den ikke (nett og papir)	– Det er paradoksalt at vi behandler HPV-infeksjon hos kvinner og sender dem tilbake til mannen som har smittet dem.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7605925.ece
26.06.14	Høie lover ingenting (nett og papir)	Helseminister Bent Høie kan ikke garantere plass i statsbudsjettet til vaksineprogrammet	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7605925.ece
09.10.14	Ni av 16 fikk kreft tross normal prøve (nett og papir)	Flest feil skjer ved sykehusene i Molde og Åhus	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7631940.ece
09.10.14	Ikke en krone til HPV-vaksine i statsbudsjettet (nett og papir)	Kreftforeningen er skuffet	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7631940.ece
23.11.14	Kine (38) døde etter feil ved sykehuset (nett og papir)	Hun så fram til jul med familien, men måtte gi tapt for kreften.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/nyheter/article7706797.ece
14.12.14	Vil tilby hjemmetest for kreftvirus (nett og papir)	Forskere vil undersøke om en HPV-prøve hjemme kan være like god som en test utført av lege.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/Vil_tilby_hjemmetest_for_kreftvirus-5-4-2402.html
16.12.14	Celleprøvesaken sendt i retur til politiet (nett og papir)	De fornærmede kvinnene føler at helsetilsynet har hørt dem	Siri Gulliksen	http://www.an.no/Cellepr_ve_saken_sendt_i_retur_til_politiet-5-4-3831.html
16.12.14	Salten-politiet inhabil i celleprøvesaken (nett og papir)	En av de ansatte er blant de fornærmede kvinnene. Nå overtar et annet politidistrikt.	Siri Gulliksen	http://www.an.no/Salten_politiet_inhabil_i_etterforskning_av_sykehuset-5-4-3723.html

